

Mecburi Hizmetli Mühendisin Tazminatını Ödemeden İstihdamı

Yüksek Mühendis ve Teknik Okullardan mezun olup da, mecburi hizmete tâbi olanlara, bu hizmetlerini yapmadıkça veya tazminatı ödemedikçe diploma ve ruhsatname verilmez ve diploma ve ruhsatnamesiz icrayı san'at etmeleri suç teşkil eder. Mecburi hizmetini yapmayan kimse hakkındaki tazminat taksite bağlandığı takdirde, bütün taksitler ipka edilmedikçe, alâkadarın istihdamına imkân yoktur.

SD. GK. 6.10.1952, E. 224/K. 223 SD. 3. D. 25.9.1952, E. 80/K. 78

DANIŞTAY ÜÇÜNCÜ DAİRE: Mecburi hizmetini ifa etmediğinden dolayı mahkeme ilâmiyle kesinleşen 7.672,29 lira borcunu Maliye Bakanlığının muvafakatiyle ayda 150 lira taksitle ödemeyi kabul ederek bu güne kadar ödenmesi gereken miktarı fazlasıyla ödeyen Yüksek Mühendis Muammer Tuğrul'un, taksitlerin "arkası" henüz alınmadığı halde Kayseri - Boğazköprü civarındaki Karasaz bataklığı kurutulması işinin müteahhidi nezdinde şef şantiye olarak çalıştırılması uygun olup olmayacağı hususunda 3546 sayılı kanunun 16 ncı maddesi gereğince istişari mütalâa talebini mutazammun olup, Yüksek Başbakanlıktan havaile buyurulan Bayındırlık Bakanlığının 7 Ağustos 1952 gün ve Hukuk Müşavirliği 99 - 6/1952 sayılı yazısı ve ekleri Birinci Başbakanlıktan dairemize tevdi olunmakla tetkik olundu.

Bayındırlık Bakanlığının sözü geçen yazısında aynen:

Mecburi hizmeti sebebiyle Yüksek Mühendis Muammer Tuğrul hakkında açılan dâva neticesinde okuma borcundan mütevellit mahkeme ilâmiyle kesinleşen 7.672,29 lira borcu mumaileyh Maliye Bakanlığı ile anlaşarak ayda 150 lira taksitle ödemeği kabul etmiş ve bugüne kadar ödenmesi lâzım gelen miktardan fazlasını da ödemiş bulunmaktadır. Hal böyle iken Muammer Tuğrul'un Kayseri - Boğazköprü civarındaki Karasaz bataklığı kurutulma işinin müteahhidi nezdinde şef şantiye olarak çalışması ilgili dairesince mahzuriu görülmüştür.

Her ne kadar Y. Mühendis ve Teknik Okulların mezunlarının mecburi hizmetlerine dair 3467 sayılı kanunun 5. maddesinde (.... yazılı tazminatı ödemeden evvel) kaydı mevcut ise de mezkûr borcun tazminat sıfatını kaybetmiş olduğu böylece âdi bir borç mahiyetini almış bulunduğu kanaatindeyiz. Nitekim Bakanlığımız tarafından 22/4/1952 gününde Millî Eğitim Bakanlığına yazılan tezkere ile durum yukarıda izah edildiği veçhile adı geçen Bakanlığa arzedilmiş ve mütalâaları istenilmişti. Millî Eğitim Bakanlığı bu konuda Maliye Bakanlığının mütalâalarını havi 29/5/1952 gün ve 42525/1548 sayılı tezkereyi cevap olarak Bakanlığımıza göndermiştir.

Bahis konusu yazıda 3467 sayılı kanunun 5. mad-

desi gereğince mecburi hizmetini yapmayan veya imtinaları halinde 4. maddede yazılı tazminatı ödemeyen mühendisler diploma veya ruhsatnameleri verilmez, gene aynı kanunun 6. maddesi gereğince bu şahıslar diploma veya ruhsatnameyi hâmil oldukları halde sanatlarını yaptıkları takdirde ağır para ve tekerrürü halinde hapis cezası ile cezalandırılır denilmekte ve bu itibarla Muammer Tuğrul'un ilâma müstenit borcu taksite bağlanmış olmakla beraber bu borç 3467 sayılı kanunun 4. maddesinde bahsolunan tazminattan ibaret olup, taksite bağlanmış olması Muammer Tuğrul'un vaziyetinde bir değişiklik husule getirmediği bu sebeple borcun tamamen tahsili olunmadıkça mezkûr 5 ve 6. maddelerin tatbiki gerekeceği ifade edilmektedir.

Vakia Bakanlığımızın 3/3/1952 gün ve 99 - 6/452 yazısıyla mumaileyhin 3467 sayılı kanunun 6. maddesine göre işine son verilmesi lüzumu hasıl olduğu ve keyfiyetin o tarihte müteahhide tebliğ edildiği vâki ise de bilâhare 22/4/1952 gün ve 99 - 6/889 sayılı yazımızla Millî Eğitim Bakanlığına bildirildiği veçhile borçlu ile anlaşmaya varılarak taksite bağlanmış bulunan borcun tazminat değil, âdi bir borç mahiyetini almış olması sebebiyle adı geçen Kayseri Karasaz bataklığı işinde şef şantiye olarak çalışmasında bir mahzur kalmamış olduğu izah edilmisti.

Gerek alacağın âdi bir borç olarak kabulü ve gerekse mumaileyhin hüsnüniyetle borcunu ödemekte bulunduğu ve çalışmadığı takdirde ödeme imkânının kaybolacağı nazarı itibare alınarak görüşümüzün kanunun ruhuna uygun olduğu kanaatindeyiz, denilmektedir.

Gereği düşünüldü:

Yüksek Mühendis ve Teknik Okulları mezunlarının mecburi hizmetlerine dair 3467 numaralı kanunun 5 inci maddesinde mecburi hizmete tâbi olanlara, bu hizmetten imtinaları halinde kanunun dördüncü maddesinde yazılı tazminatı ödemeden evvel diploma veya ruhsatnameleri verilmeyeceği tasrih ve aynı kanunun 6 ncı maddesinde de bu gibilerin diploma veya ruhsatnameyi hâmil oldukları halde sanatlarını yapmaları cezaî müeyyide ile menedilmiş bulunmaktadır.

Adı geçen bu kanun hükmüne göre okuma gide-rinden mütevellit ve mahkeme ilâmiyle kesinleşen borcunun, tahsilini kolaylaştırmak bakımından Maliye

(Sonu 22. sayfada)